

Դեկտ. 29

ՏԱՍԻԼԻՑԷ

ԹԻՎ 31 ՀԱԹ

Սիւլէյմանիյէ միւլթասարըֆլըը , Պաղատատ տէֆթէրտարը սապըգ սաա-տէթլու Ապտի Էֆէնտիյէ ,

Տիվանք իսթինաֆ ազալըը , մահ-քէմէի թիճարէթ իքինճի մէճլիս ազա-սընտան իզզէթլու Բաշիտ Էֆէնտիյէ ,

Պաղատատ վիլայէթի տէֆթէրտարը-ղը , Սիւլէյմանիյէ միւլթասարըֆլը սա-պըգ րիֆաթլու Ապտուլլահ Էֆէնտիյէ , իքինճի մէճլիս թիճարէթ ազալը-ղը , Եօրկիատէս Էֆէնտիյէ թէվճիհ պուլլուլմուլ տուր :

Պու կիւն Բուժ իլի չըմէնտըֆէր խաթթընըն Ենտի գուլէեէ գատար մահէլլիին մուայլէնէսի իճրա օլուն-մագ իւզըն , նաֆիա նէզարէթի ճէլի-լէսի տայիլէսինին ալթ թարաֆընա միւսատիֆ օլան Ախր գարու կիւզէր-կեահճընա պիր վալսն (արապա) կէթի-րիլէրէք , թիճարէթ նազըրը բաշա հազ-րէթլէրիլէն , սայիլը պազը մէմուրինի քիրամը պիլ իսթիսհապ , Ենտի գուլէ-եէ գատար աղիմէթ , վէ օրատան Սիր-քէճի իսկէլէսինն ալտէթ իտէճէկի մէրվի տիր :

— Թրամվայ արապալարը Էօնիւնտէն կիտէն պալարագտարարտան պիրիսի , կէյէնէրտէ Տօլմա պահէ սարայը հիւ-մայուննուտա ճամլը քէօքէն ալթըն-տան կէյէր իքէն , մէնզուրու ճէհրիյա-րի օլունը վէ մէրգուժ իսթիսհար պու-լուննասը ճիհէթլէ , մէրհամէթ վէ ա-թըֆէթի Բատիյահիյէ մազհար օլա-րագ , շէհրիյէ պէշ Երիւզ զրուշ մաաշ սատագա վէ իհսանիլլէ չըրաղ վէ իհ-եա պուլլուլմուլ տուր :

— Իշ պու բազար կիւնիւ ալէլ սա-պահ Գասթմ բաշա տէրէսինտէ պօղա-զընտան քէսիլմիշ պիր ինսան լաշէսի կէօրիւլէրէք , մահէլլի մէզքիւր զապ-թիլէ մէրքէլլին խապէր վիրիլիւր վէ սէվգ օլունան մէմուրլար մէրգուժուն քիմ օլունուղունու Էվվէլ Էմիրտէ թահ-գըգ իլլէտիքտէ մահէլլի մէզքիւրտէ սիւտհիլլիւք իտէն վանկէլ նամ քի-մէսնէնին լաշէսի օլունուղունու անլար-լար , մէրգուժ ճիւմա իրթէսի ախաւթը սաաթ օն իքիլի կէյէրէք սէրհօշ օլունու-ղու հալտէ օլ ճիվարտա պիր մէյիսա-նէյէ կիրիպ վէ պիր ազ արամ իլլէ-տիքտէն սօնրա մէյիսանէնին տախի ի-քի ճամընը գըրարագ ալլա Երիւլիւ վիրմիշ վէ ֆէրտասը կիւնիւ լաշէսի պուլլունմուլ վէ կիճէ մէզքիւր տէրէ-տէ գալմը օլունուղունտան քէլլէր կի-տիպ լաշէնին կէօրիւսիւնիւ վէ գօլ-թուղունու վէ գարնընը բարչալաեա-րագ պաղըրսագլարընը տիշարը տէօք-միւլլէր տիր :

Պու ճիւնայէթի իլլէեէնին քիմ օլ-տուղու զապիթ թարաֆընտան արա-նըլմագտա տոր :

— Պունտան պիր գաշ կիւն ագտէմ , քիւլիւք չէքմէճէտէ չըմէնտըֆէր ըս-թասիօննու պասմը օլան հայտուտ-լարը Էլէ կէյիլմէք իլլին ալլան թէֆ-թիլ աճէլէ իլլէ իլլէր վարտըրլմագտա տոր :

Ըսթասիօնուն միւտիլի օլան գա-թըն խըտմէթ քեարը , մէզքիւր հայ-տուտուղուտա մէտիսլի պուլլունմագ-տա տոր տէյի հագգընտա շիւքճէ օ-լուննարագ տէրտէսթ օլունմուլ տուր , մէրգուժտան մաաաա , սայիլ իքի նէ-ֆէր քիմէնէլէր տախի ախի ու կի-րիֆթ օլունմուլլար իսէ տէ , պու կիւ-նէ գատար պաշլընտ սաապա գատա-հաթլար պուլլունմուլ տոր :

Ըսթասիօնուն միւտիլիին գարընը ,

քէնտի գօնասընըն Եարտըմընա գօշ-րագ , թիւֆէնք տիպճիլի իլէ հայ-տուտարտան իքի նէֆէրինի աղըր սու-րէթտէ Եարալամը օլունուղու իլլին , ախի ու կիրիֆթ օլունապիլի իտի է-կէր անիտէ ճիվար քէօյլէր արաշթը-րըլա իտի , ֆագաթ կէօրիւնիւր քի զիյգըլմէթ պիր վագըթը պօշա կէյիլ-միլլէր վէ շիմտի իսէ , շիւքճէսիլ գէր-գուժան հայտուտար , Պաղատարա եէթիլմիլլէր տիր :

Մէրգուժէ գատըն , գօնասընըն Եարտըմընա գօշտուղու վագըթ հայ-տուտար , գօնասընըն պօղազընա իք կէյիլմիլլէր իտի , քէնտի իլիտիլի իլէ կէրէք գօնասընը վէ կէրէք գաղաթըն-տաքի ագճէյի գուրթարմը օլան մէր-գուժէ գատընըն թէտալիսինէ գուժ-բանեանըն հէքիմ թարաֆընտան պա-գըլմագտա իսէ տէ , հալաա թէհիլ-քէլի պիր հալտէ պուլլունմագտա տոր :

Թէֆթիլ ճէնկեամընտա ալլանն մալիւմաթլարա նէզարէն , մէրգուժէ իւզէրինէ շու վէճէ իլէ հիւճուժ օլուն-մուլ վէ Եարալամը տոր , շէօյլէ քի , մէրգուժէ , հայտուտարտան իքի նէ-ֆէրինի Եարալատըգտան վէ թիւֆէն-կի էլիլտէ գըրըլտըգտան սօնրա , գօ-նասընըն տէօրթ թարաֆընը գուշաթ-մըշ օլան տէօրթ նէֆէր հայտուտա-րա գարըն գօնամաեաճարընը անլաեա-րագ , ալաղը ինէր վէ ճան գուրթա-րան Եօգ մը տէյի պաղըրարագ աաաա Եարտըմա չաղըրմագ իլլին տիշարը ֆըրլանըր իսէ տէ , տէօրթ թարաֆը կէօգէթլէմէք իլլին գաղունուն Եանըն-տա տուրմուլ օլան սայիլ իքի նէֆէր հայտուտար , մէրգուժէնին արգասըն-տան տիւլիւպ գօվալարար վէ մէր-գուժէեէ եէթիլլէրէք , Եաթաղանլարը իլլէ պահագընտան վէ պաշլընտան ա-ղըր սուրէթտէ Եարալատար :

Պէտպախթ գարը , պաշլընտան վու-րուլտուգտա , քիւլիւ Եանի « Եօլուլիւմ » պաղըրարագ Եէրէ տիւլլէր : Հայտուտ-լար , մէրգուժէ սահիհէն Էօլտիւ զանն իտիպ , գուլաղարընտան քիւլէրինի չըգարտըգտան սօնրա , խանէյի մէզ-քիւրէ տօղրու կէրի աճօնէրէք , Հէլէ քի ազ վագըթտան աղըր պաշլընա կէ-լիւպ , սիւրիւքէնէ սիւրիւքէնէ պիր պարագանըն Եանընա կիտիպ , օրատա Եաթաղան պէշ նէֆէր իթալալը իշհիլէ-րի ուեանտըրը , պունլար տախի թիւ-ֆէնկէրինի գաղտըգլարը պիրլէ , պա-սըլան խանէյի տօղրու գօշարար իսէ տէ , չիֆայիտէ քի իլ իլտէն կէյմիլ ի-տի , մէրգուժան աճէլլէր , խանէյի մէզքիւրէ եէթիլլէրէք , ուզագտա հայտուտարըն գաղտըգլարընը վէ ա-ճէլլէ իլլէ գօշուպ գարանլըըն իլլինտէ նապէտիտ օլունուղունըն կէօրմիւլլէր տիր :

— Էօնիւմիւլգտէքի ճիւմա կիւնիւ Պէյ օղլունտա թէաթի Ֆրանսէ նամ թէաթիտա , Մ . Լուի Բարմէճճիւնիլին մէնֆաաթընա օլարագ , իսթանպօլուն էն մէշուր բիւնիսթլէրի թարաֆըն-տան պիր « Գօնէլթէօ » վիրիլիպ , պիր թագըմ միւլթէպէր գատընլար տախի պէսթէ օգուեաճարըն տոր Մէզքիւր իթալալը միւլթէպէր բիւնիսթլէրի իլլինտէ սապըգ Ագապէն վարժարանը բիւն Գօնաթ Սուրէնեան Ստեփան Է-ֆէնտիլին տախի պուլլունմագընը մա մէմուլիլէ պէեան պիրլէ , բիւն օլէ կիւլթէ տիլիլմէեէ արգու. քէշ օլան Հալաթըն տախի Սուրէնեան Էֆէնտիլլէ իսթանպէն մէզքիւր գօնէլթէօտա հա-ղըր պուլլունմագլարընը մէմուլ իտէ-րիլ , չիւնքի պու իլլէ տէֆտ տոր քի պիր իլլմէնի բիւնիլթ , իլլուպըր բիւ-

նիսթլէր իլլէ պէրապէր վէլլուպալարար հուղուրունտա բիւն Էալմաեա ճէաա-րէթ իլլէմէքտէ տիր , պու խուսուս իսէ միլլէթիմիլլէ ազ շէրէֆ տէյիլ տիր : Մէզքիւր գօնէլթէօնուն իլանը պու կիւն վագթիմիլլէ միւսատէ իթմէտի-կի իլլին , Եարընքի նիւսթիմիլլէ տէրճ իտէճէյիլ տիր :

1872 յուն . 3 իսթանպօլ . . . Միւլէլլիֆ , ճիւմա իրթէսի կիւնիւ չըգարըն 1808 նիւմէրուլ նիւսթիլլէրտէ , իս-թանպօլտա վագը Հասան-բաշա նամ մահէլլին մէրքէլլի միւլաղիմի իզզէթ-լու Հիւսէյին աղանըն թէտապիրի հա-սէնէ վէ Էհլիլէթի լազըմէսի սայէսին-տէ , Եալընը պիր իքի սաաթ զար-ֆընտա , օտամըգը ալմագ վէ նագա-վէ Էհէայի սայիլէմիլլէ սիրգաթէ ճիւ-րաթ իտէն խըրսըլարտան պիրիսինի տէրտէսթ իտիլտիլլին , վաճիպէյի զիմ-մէթ տէն պուլլունան սէնա վէ թէյէք-քիւր իւզըն պէեան իլլէմիլ իտիլիլ , հագգընըգ վար տոր , աղայի միւմաի-լէյի , Էվվէթ , թէտապիրի հասէնէ իճրասըլլա , խըրսըլարտան պիրիսինի տէրագապ պուլլունագտան , վէ քէմա-լի Էհլիլէթ իւզըն , աղընտան թագ-րիլլէր ալարագ Ժուրնալընը Եաղտըգ-տան սօնրա , ճիւմա կիճէսի մէրգու-մու Դիւլի նէֆէր զապիլլիլ իլլէ Պապը զապիլլիլլէ կէօնտէրիլ տիր , վէ ֆէր-տասը ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Եանի յուն-պիրտէ , վէ կիճէնին սաաթ պէյիլտէ իքի քէրրէ Էվլիլի պասարագ արգա-տալարընտան պիրիլի տախի թուլթ-մուլ , վէ քէզալիլ տէօրթ պէշ զապ-թիլլէ իլլէ Պապը զապիլլիլլէ ինտիրմիլ տիր : Մէրգուժ իքինճի թուլթուլան օ-րատա իքի իլլ սաաթ գատար իսթիւ-թագ իտիլտիլլէրտէ , ճիւնասընը իքարը իլլէտիլի կիպի , տիկէր պիր արգատա-չը տահա պուլլունտուղունու տախի իք-րար իլլէտիլլէրտէ պաշլա , օրատա պու-լունան մէմուրիլլի ալտաթարագ պիր թագրիպ գաշմագլըը գուրտուղուն-տան , նէֆսինէ պիր քէֆիլ վիրէրէք կիտիպ արգատալընը պուլմագ իլլին իտիսաթ իսթէր , վէ պիլլիլմէք քի նասը օլունտա , Էօյլէ պիր խըրսըլտան պիր իքի սաաթ իլլինտէ քէֆիլ ալլան-րագ պըրագըլմուսընա միւսատէ իտիլ-տիքտէն պաշլա , կիտիպ վիրէճէկի քէֆիլ իտէ պուլլուն , իլլին , Եալընըգ պիր նէֆէր զապիլլիլլէ թէսիլմ իտի-լէրէք գօյ վիրիլի , վէ մէրգուժ տա-խի հալիլլէ , սօգաղա չըգարը կիպի , զապիլլիլլէնին Էօնիւնտէն գաշը վիրիլ : Պունտա թէհիսիլլէ վէ թէհաճիւպ իտիլլէճէք պիր գաշ նագթա վար տոր վէ հիւքիւմէթի սէնիլլէ թարաֆընտան տա պու նագթալարըն թահթը նագա-րը տիգգաթա ալլանմագլարը իւմտի գապիտէն տիր , շէօյլէ քի , իլլիթտիլի-միլլէ կէօրէ , օն պէշ սէնտէն պէլ ու տէվլէթէ խըտմէթ իտիպտէ , անճագ պիր միւլաղիմիլլէ րիւթ պէսինէ նայիլ պուլլունարագ տուա վէ թէյէքքիւր օլան Հիւսէյին աղա , թիւրքիւմաղտա Էմալիլ նատիր կէօրիւմիլլէ թարիլ ու թէտպիրլէր իլլէ , ճիւլի պիր վագըթ զարֆընտա , իքի նէֆէր խըրսըլարը պուլլուպ մէյտանէ չըգարտըգտան սօն-րա , տէյիլ պիր զապիլլիլլէ , իլլա տէօր-տէր նէֆէր զապիլլիլլէր իլլէ Պապը-զապիլլիլլէ թէսիլմ իլլէմիլ իքէն , Պապը զապիլլիլլէ պուլլունան մէմու-րիլլին էն քիւլիլլիլ իսէ , աղայի միւ-մայիլլէյիտէն , հիւսպաղ զիւտաթ վէ չօգ զիւտաթ Էհլիլլէ իտիպաթ սահի-

պի պուլլունարագ , խըրսըլարը տահա զիւտաթ զապիլ իտիպ վէ արգատաղ-լարընը պուլլունագ Եէրտէ , մուղայիլի օլարագ , թուլթուլուն օլան խըրսըլը պիլլէ գալըրմըլար տոր :

Կարապետ Գ . Միւլայիլլէն

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

ԱՎՍԹՐԻԱ-ՄԱՃԱՐ

14 Յունիսար

Ֆոնտուարըն ֆիւտաթընը Եիւքաէք թուլթմագ իլլին պուլարտա հէր միլլէթ-տէն ազասը պուլլունտուղու հալտէ պիր սինտիգա թէյէթիլ օլմուլ տուր :

ԻՌԱԼԵԱ

Ֆիւրանս , 14 յուն .

Կէօրիւնիւր քի իթալա ճիւքիւմէ-թի , Սիւլէիլ պօղազընըն սաթըն ալլան-մասը թարաֆընտա օլուպ , ֆագաթ : տիկէր տէվլէթլէրին գարարընը անլա-մագտան գաթիլին պէեանը Էֆքեար իթմէէճէք տիր :

ՍԱՐԱՖԻՅԷ

1 յունիսար 15 յունիսար

Էսհամը Ումուլի 49-7 8
1869 իսթիլլարաղը 89
1871 իսթիլլարաղը 71

ԳԱԼԵՐԻ ԲԻՆԱԼԵՐ	
Էսհ . Ում . 5 Յունիսար ախալ գար .	54-21
» » 4 » Սապահ ալլարաղ .	54-14
» » » Սաաթ 6	54-14
Իսթիլլարաղ 1868	գուրսն քէսիլ 350-
» 1868	325-
» 1869	2 95-
Սոսիլթէ թէնէրալ գուրսն քէսիլ	10-18
Քիւլտի	12-58
Շըմէտըֆէր սէհիլլէրի	150-50
Թրամվայ հիսսէ լէրի 195 ղշ . պաշ իտիքօր	

ԱԳՃԷԼԵՐԻ ԲԻՆԱԼԵՐ 4 Յունիսար	
Ինկիլիլ լիւրտաղ .	109-08
Ֆրանսըգ ալլունու .	87-06
Քոլ .	89-06
Գրըմիլ ալլունու .	81-24
Ֆէհաղ Մէհիլլիլ (Ֆարաղ .	1-26
Պէշիլլէ մէթալլիլ (Ֆարաղ .	104-56
Պաղըր .	118-20
Կուրսն քէսիլ	0/0 1 1/4

ԱԶԳԱՅԻՆ

Իլլիթտիլլիլ կէօրէ , իսթանպօլ-տա վագը քէպէճի խանընտա պիր թա-գըմ զէվաթ թարաֆընտան , Էսէրի համիլլէթ օլարագ , Ագապէն վար-ժարանա իհտա վէ իրալ օլունմագ իւզըն 700 ղշ . գատար իտանէ պիր զա-թա իհալէ գըլընմըլ իսէ տէ , պիլմէ-յիլլէ նէ սէպէպէ մէպիլ հէնուղ թա-րաֆընագ կէլմէմիլ տիր :

ԱԶԱՊԵԱՆ ՎԷ ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՍ

Սիւլէթիմիլլէ մէքիլէպլէրիլլէ , մէզ-քիւր մէքիլէպլէր արապընտա , չօգ ճի-հէթլէ չօգ ֆարաղը վար տոր , իմտի , պուլլարտան պիր պաշլընտանը , պիլ միւնտսէպէ պէեան իտէլիմ :

Պիր իքի թանէ միւլթէսնալարը պէր թարաֆ իթալիլլիլլէ թագալիլլէ , ալլիլլունու իսթանպօլ մէքիլէպլէ-րինտէ , Երլ պաշլ կիւնիլլէր Եաղաշ-մաեա պաշլաղըգա , հօնալար , կա-ռապարիլլէր , վէ անտեսլէր իւզէրինտէ պիր զայրէթ զուհուրա կէլմէքտէտիր , շէօյլէ քի , շակիրտանէ կիւլէր Երիւզ վէ թաթլը տիլ իպրաղ իթմէքտէ տիր-լէր , չիւնքի կաղաղը կիւնիւ զիւտաթ-ճէ պալիլլէլլէ ալմագ Էմէլլինտէ պուլլուն-մագ տա տորար , վէ հօնալարտան պաշ-գա պաղըլարըն , պու քէք գարարը աաթթտէն ֆայիլլէ պէքիլմէյիտէ հագգլարը վար տոր , զիրա , Էկէր սէ-նէտէ պիր իքի տէֆա պալիլլէլլէլլէ , վէ հէր կիւն չօնուղլարըն թուալա-րընտան պիրլէր միլլար չէյ սագլա-եարագ , հէմ քէնտի գարընլարընը տօնուրուպ , վէ հէմտէ , միւլմըն օլ-

... խմբագիր ,
Հետեւեալ հրատարակելու թաղ. խորհրդոյ կողմանէ Ազգ. վարչութեան մատուցուած լինելով , մէկ օրինակն ալ Ձեզ կ'ուղարկեմք , խնդրելով որ զայս Ձեր յառաջիկայ թերթին մէջ յանկեան ուրեք զետեղել բարեհաճիք :

Որով շնորհապարտ պիտի թողուք զմեզ
'ի դիմաց թաղ. խորհրդոյ
Ատենապետ Ատենադպիր
Բ. Բարսեղեան Սահակ Ա. Խանճեան
Ամենապատիւ սրբազան Հայր և Մեծ. Տեառք Ազգ. վարչութեան

Յօրէ յայնմանէ , յորում մեր Հայկական ազգն ալ ըստ այլոց լուսաւորեալ ազգաց լան 'ի բռն առեալ փութաց և փափաքեցաւ Ազգային ամեն տեսակ գործառնութիւնք ընդ սահմանաւ և ընդ օրինօք կատարել , ու պարտուց և իրաւանց անգուգական սկզբունք քան զամենայն նախամեծար յարգել և ըստ այնմ ընթանալ , այն օրէն 'ի վեր կըսեմ անժառանգ պարտք մը եղաւ անշուշտ ինքաբանչիւր ումեք նոյն Ազգ. օրինաց և Սահմանադրութեան բոլորանուէր պաշտպան և ջատագով հանդիսանալ , մանաւանդ այնպիսի անձանց , որ Ազգ. որ և է պաշտամանց պատասխանատուութիւն յանձն առած են անձնութեամբ :

Եւ արդ. Ս. Հայր և Մեծ. Տեառք , թաղ. խորհուրդքս որ անցեալ 1868 հոկտ. 13 էն սկսեալ թաղեցւոցս խնդրանք և ընտրութեամբ 'ի պաշտօն կոչուած մինչև ցայսօր իր յանձն առած եկեղեցւոյ և դպրատան տեսչութիւնը խղճիւ և սրտի մօտք կատարեց ըստ չափու կարողութեան իւրում , իր այս ընթացքն դարձեալ օրինաւոր վախճանաւ մը կնքելու փափաքանք , այսօր ըստ տրամադրութեան Ազգ. Սահմանադրութեան իր պաշտօնավարութեան պայմանաժամը լրացուցած 'կը փութայ իր հրատարականք մատուցանել բարեխնամ վարչութեանդ գոհ և ուրախ լինելով որ այսպիսի եռամեայ երկար շրջանի մը մէջ ոչ բնաւ տեղի ունեցած է որ և է թաղային վէճ կամ երկպառակութիւն մը , որք ցաւալի խոչնդոտ մ'են միայն բարեկարգ կառավարութեանց :

Նաև խորհուրդս կը փութայ զայս իսկ յայտնել բարեխնամ վարչութեանը որ թէ Ս. եկեղեցւոյ և թէ դպրատան վերաբերեալ եկամտից և ծախուց հաշուեցուցակն ալ կատարելապէս պատրաստած ըլլալով , պահանջուած ժամանակ պատրաստ է ներկայացնել պատկառելի Ատենիդ :

Հուսկ ուրեմն կը կնքեմք մեր խօսք յայտնելով մեր ամենախորին շնորհակալեաց հաւաստին , թէ Ամեն. սրբազան Հօրք մերոյ և թէ պատկառելի ժողովոյդ , և կը խնդրեմք ընդունիլ մեր սոյն վերջնական հրաժեշտ , բարեհաճելով փութացնել նորոգ թաղ. խորհրդոյ մը ընտրութեան հրահանգը , որպէս զի մի գուցէ օր քան զօր ընտրութեան յապաղմամբ անխնամ մնան եկեղեցւոյ և դպրատան տեսչութիւնք և ցաւ ազդեն ապա Հանրութեան :

Որով մնամք միշտ անձնանուէրք ձեզ և սիրելի ազգին մերոյ :

Անդամք թաղ. խորհրդոյ Պէօյիւք տէրէի

1872 յունվար 5 Բ. Բարսեղեան
Թաղ. խորհրդարան Ս. Գրիգորեան
Պէօյիւք տէրէ Մանասէ Թուրումանեան
Սահակ Ա. Խանճեան

Շու. ամիսէքի մէքթուպուն պազը ճիւմէլէրի նէզաքէթիմիդէ թօգունուր իսէ տէ , կէօնտէրէն զաթըն թէքիլիֆինէ վէ արդուսընա թէվֆիդան , ճիւզիճէ թատիլ իտէրէք , պիլիֆիթիսար տէրճ իտէրիդ :

Կ. Պօլիս 2 յունվար 1872

Խմբագիր ,
Թատերաբեմի մը վրայ , ուր դերասանք աշխոյշ և վառ շտրժումներով , երբեմն երեւելի Արանց հեղինակութեանց , իրականութիւն և ոգի տալով՝ զանոնք եւս առաւել յարգանաց արժանի կը հանդիսացնեն . ոչ այլ ինչ են կարծեմ , եթէ ոչ ազդու և գործնական կերպիւր զմարդիկ դէպ 'ի լաւ անգործ 'ի սահման մարդկութեան , 'ի բարոյականութեան և 'ի լուսաւորութեան թելադրիչ՝ և համոզիչ դասատուներ : Այո՛ թատրոն մը՝ երբ մարդկային ազնիւ ու դատապարտելի կրից տեսարանը , հանդիսականաց կը ներկայէ , երբ առաքինութեան վսեմ կերպարանքը՝ պայծառ ճակատով , և էմուլութեան տմոյն դէմքը՝ ամօթահար աչքօք երեւան կելին , ու փոխադարձաբար կ'վարձատրուին ու կը պատժուին , չեմ սխալիր կարծեմքսելու , որ հասարակաց 'ի բարին , 'ի լաւն , և 'ի գեղեցիկն ընթանալ սովորեցուցիչ՝ մեծ դասարան մը և վարժարան մ'է , ուր եռանդեամբ կը դիմէ արդոյ հասարակութիւնը , բարոյական ազդու և օգտաւէտ դասեր առնելու և ոչ , սոսկ զբօսնելու :

Ուստի թող ներուի , . . . տէր , կէտիք բաշայի Օսմանեան թատրոնը , իւր այս վեճիկն հինգ երեկոյթով , հրաշակաւոր բանաստեղծ Աղեքսանդր Տիւմայի , Մօնթէ-Քրիսթօ անուն , անուանի հեղինակութեան ներկայացմամբը՝ այս կարգին դասել , որ առանց մանրամասն նկարագրութեան , արդարեւ , ըստ իս , մինչ ցայժմ տեղի ունեցած 'ի ներկայացումներուն՝ եղականք կրնայ համարուիլ , թէ վարագոյրներուն գեղեցկութեամբը՝ թէ դերասաններուն աշխուժութեամբը՝ նա մանաւանդ Պ. Ս. Պէնկլետին այս մասին՝ բանաստեղծին երեւակայական Մօնթէ-Քրիսթօյի իրականը՝ ստանձնած ըլլալով , մերթ վեճ շարժուածքներով , մերթ մեղմ արտասանութեամբ , հանդիսականաց ժպիտք , արտասուք և եռանդազին ծափահարութիւնները վայելելով առ որ՝ հրապարակաւ , անհուն շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ , թէ Պ. Ս. վարդովեանի թէ Մեծ. թարգմանչին և թէ Պ. Ս. Պէնկլետին , մաղթելով յարատեւութիւն և քաջալեւորութիւն :

Մաղթելով ընդ նմին նաեւ , որ Հայր՝ իւր գիշերօթիկ և առօրեայ ազգային վարժարաններէ անմիջապէս վերջ , ամեն կարգէ՝ այսպիսի բարեքալատակ խօսարաններու , լսարաններու , հաստատութեանց թիւը՝ բազմապատկել ջանար , իւր խրախուսիչ ձեռքնուդրութեամբ , որով իւր գեղեցիկ նպատակ , կարող ըլլար ներկայ որ և է բարուց ապականութիւն պատճառող զբօսալիարերէն քաջութիւն , անդ յաճախել յօգուտ և 'ի պատիւ . կարող ըլլար այո՛ , ինքզինք , մթութեան և խաւարի եօթնադէկեան վիշապին ձանձուէն ազատելով , ըսել , իւր նստելաք 'ի խաւարի , լոյս ծագեաց մեզ . . . :

Ահաւասիկ տէր , փափաք մը՝ զոր առ համազգայինս հասցունելնիդ խնդրեմք վերջ , իմ քաղցր Հայրենաց սիրելի գրկէն բաժնուած օրէս մինչ ցայժմ :

Երբի գրկէն բաժնուած օրէս մինչ ցայժմ , որտիս մէջ առ ձեզ եւս վառ պահած , երախաագիտական շնորհակալութիւնս ալ հրապարակաւ ընդունել հաճեցէք , այն է Ազգական վարժարանին հիմնարկութեան և յառաջագիտութեան նկատմամբ , որ անդու և անբուն աշխատած էք և կաշխատիք միշտ , նաեւ այս վերջին օրերս ալ , 'ի լրումն ձեր ազգասիրական պարտուց , փանոսեան սիրելի անուամբ , իմաստութեան տաճարին հաստատութեան , ծանր և դժուարին գործին ձեռնարկելով , յաջողելուդ , յորոց եւս յարատեւ և անսասան մնալ հայցելով , յերկնուստ , չի վհատիլ կը ինդրեմ , զի վհատութիւնը , մեռելութիւն է , և այս աշխարհիս մէջ , ազգասիրին իւր պարտուց կատարման առնել՝ և Առաքինոյն ճակատագիրն է , ճանչցուիլ , բանբասուիլ շատ անգամ . . . :

Բայց . . . էք դուք , տառնեմինեւ , որդք դարուս հայ տարեգրութեանց և . . . պիտի ըլլաք մանաւանդ՝ շատ մը ողջախօս երիտասարդաց սրտին մէջ , իցիւ , որ այս մասին , ձեզ հետեւորդներ շատ ըլլային և կամ ձեռնտուներ . այն առնել հայր՝ ոչ թէ լոկ յոյս մը՝ այլ կեանք կը վայելէր , կեանք մը՝ զորս կը վայելէին վեց դար առաջ , մեր նախահարք՝ լուսոյ՝ և չազատութեան դժբաղկին տակ . . . :

Ձեր հիւրընկալ էլերուն մէջ , սոյն բուն իղձերուս հրատարակութիւնը , չ'զլանալնիդ աղաչելով ,

Կը մնամ , սիրելի ազգիս յառաջագիտութեան ցանկացող
Նշան Տ. Անդրէասեան

ԱՃՈՒՄՆ ԵՒ ՄԱՒԱՆՈՒՄՆ ՄԱՐԿԻԱՆՅ

Մարգկային ազգին նկատմամբ բարձր խորհրդածութիւններն այս նիւթիս վրայ ալ համառօտաբար խօսելով կաւարտենք շնորհակալ լինելով Մանուկէի հանրակարգութեան թերթերուն որք զմեզ հիւրընկալելին բաւական ժամանակ :

«Որքան արդիւնաբեր լինելու են Նոյի երեք որդիքը՝ Սէմ , Գամ և Բաբէթ» կըսեն ոմանք , «որ նոքա 500 տարուան միջոցին միայն Եփրատի մէջ միլեօնաւոր սերունդ թողուն» : «Այո՛» կը յաւելուն նոքա հեգնաբար , «մուկերն և ճագարներն անգամ զայս տեսնելով կը յաւատարկուին» : Ասի բողոքներն կրնան բնազնութեան , փիլիսոփայութեան և ամեն գիտութեանց դասախօսներ ըլլալ բայց Մաթեմատիկայի նկատմամբ յետին աստիճանի տեղգիտութիւն կապացուցանեն նոյա խօսքերն :

Ըստ երկրաչափական յառաջատուութեան 3 զոյգն կամ Սէմ , Գամ և Բաբէթ և իրենց 3 կնիկներն հետեւեալ կերպով աճած են :

Առաջին տարին 3 զոյգ		
25 զոյգ	»	9 »
50 »	»	27 »
75 »	»	81 »
100 »	»	243 »
125 »	»	729 »
150 »	»	2187 »
Եւ այս կանոնով կըլլայ		
300 զոյգ տարին 1594323 զոյգ		
400 »	135,000,000 »	
425 »	400,000,000 »	
կամ 800 միլեօն հոգի :		

Բայց 'ի դմանէ կենդանեաց վրայ ալ փորձով բնածնուած է , վերոյիշեալ աճումը : Գ լոմպոս Ամերիկան գտնե-

լէն առաջ հոն ոչ ձի , ոչ կով ոչ ալ եղ կար : 1546 ին Եօհան տէ Սալազար հոն 7 կով և եղ մը փոխագրեց : 300 տարուան մէջ Ամերիկայի մէջ այնքան կով կար որ անցեալ դարուն սկիզբները միայն փարակուայէն և Պուէնսոս-Այրէսէն տարին մէկ միլեօն կովի մօրթ կելլեր :

Անցնինք մարդկանց ինչ կերպով բոլոր աշխարհի վրայ ծաւալելուն խընդիրն :

Հին ատենները ոմանք չկրնալով խորհիլ թէ մարդիկ ինչպէս Ամերիկա անցած են հարկաւոր սեպեցին սոյն երկրին համար ալ ուրիշ Ագամ մը և այլ ստեղծագործութիւն մը ընդունիլ : Այս կարծեաց փուռ լինելուն ապացոյց հարկ չըլլալով ոչ ոք նորա վրայ կը խորհեր . բայց մօտեքս Ֆոլիթ և իր զապալաւակիցք զանի նորէն յուզելով ամանց մտքերն շփոթեցին : Ուստի լաւ է ասի ալ քիչ մը քննութեան առնել :

Ասիայէն Ամերիկա անցնելու համար չորս ճամբայ կայ , որոնք անտարակոյս մարդկանց միջոցներ են եղած նոր աշխարհն ալ լեցնելու :

Առաջին կամուրջը Պէհրիկի նեղուցքն է : Հին և նոր աշխարհներ հոն իրարու կը մերձենան : Այս նեղուցին երկու կողմն ալ այնպիսի ժողովուրդներ կան (Ասիական , Չուքը , Գօրեաքն և Նաւիլոն) որք թէ մարմնական և թէ լեզուական կազմութեամբ իրարու կազգականանան Միլիւն այսօր այս ժողովուրդներն մէկզմէկու հետ առեւտրական յարաբերութիւն կրնեն , ամառը նաւերով և ձմեռն ըստ իրենցով : Ռուսերն Սիպերիայի դարձած ատենս նին ասի տեսան և ծաղկեցուցին զայն : Ապրեան կղզեաց շրթան երկրորդ միջոյ մ'է Սիպերիայն՝ Ալաշքա կղզոյն միջոցաւ անմիջապէս Ամերիկայի հետ հաղորդելու : Նաև Գամ չաթքայէն ուրիշ կարգ մը կղզիներ Մօնկոլեան ազգաց Ամերիկա գաղթելու ճամբայ կը բանան :

Երրորդ ճամբայ մ'ալ կայ որով հարուային Ասիայի հարաւային Ամերիկայի հետ հաղորդութեան կը մօնէ , ասի մէկ կողմէն Սուրատ , Մօլուքեան և Ֆիլիպեան կղզիները , և միւս կողմէն Կալաբալոս , Ս. Ֆէլիքս և Ժան Ֆէրնանտէ կղզիներն են :

Վերջապէս չորրորդ կամուրջը որով հին և նոր աշխարհներն իրարու հետ կը կապուին Եւրոպայի արեւմտեան կողմէն Արեւելեան Ամերիկայ կառավորողէ : Պատմութիւնը կը վկայէ , որ Նորմանք ժ. դարուն , ուստի թօլուպուէն խիստ առաջ , իսլանտի և կրէօնլանտի վրայէն Ամերիկայի արեւելեան եզերքները գաղթած են :

Ուստի մարդկանց թէ աճման և թէ ծաւալման խնդիրներն այնքան դժուարահասկալի չեն ինչպէս որ կը կարծուի :

Գ. Պաղտասարեան

(Պիղ տախի քէնտի թարափմըդ տան , պէօյէ միւֆիտտ պահարար եօրուուպ գուլէմէ ալմըլ վէթարափմըդա իրօալէ հիմմէթ իլլէմիշ օլտուդուրչին , Գ. Պաղտասարեան է ֆէնտիլ վահպէտէն օլտն թէյէքքիւր պորճուուզու իֆայէ միւսալաաթ իտէրիդ) :

ՈՒՆԻՊ. ՂԱԶԵԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթատա Բէնճիւմպիլ բաղարձտա
Յ. 29 իստի խանդտա :